

telje, a s njima i djelovanje, pogotovu časopis koji teži da ima širok krug čitatelja.

Drugo, lingvisti, a i nelingvisti — jer i oni jesu i mogu biti suradnici Jezika — često se uzbude kad vide koju značajnu, osebniju ili nepravilnu jezičnu pojavu pa požele nešto o njoj reći, ali članak odmah ne napišu, kasnije se uzbudjenje stiha, problem zaborave i članak nije napisan. A mogli bi ga napisati za jedan dan ili za jedno poslijepodne. Zato pozivamo sve koji imaju što reći s područja Jezikova djelovanja da to kažu, pogotovu kad čime budu posebno potaknuti. Treba samo odmah sjesti i napisati članak dok ih poticaj još drži. Za jednu dvije, tri stranice uvijek će naći vremena. Uredništvo će takve članke honorirati ne samo prema broju stranica nego i prema vrijednosti koju takav članak ima.

Već se sada može reći da će se u takvim člancima najčešće iznositi jezične pogreške, i to vjerojatno većinom iz novina.

Što se novina tiče, odmah valja kazati da to neće značiti da najviše griješe naši novinari, nego samo da se njihove pogreške najviše zapažaju jer se novine mnogo čitaju, a zbog brzine kojom rade novinari imaju najmanje vremena da svoje pisanje dotjeruju. Oni dakle od svih imaju najviše prava na pogreške. Samo što pogreške djeluju, pogotovu one koje nisu tako očite pa na njih treba upozoravati.

Nastojat ćemo, dakako, da svi članci u ovoj rubrici ne budu osvrtni samo na pogreške jer ima i veoma lijepih pozitivnih primjera. Buduće pisce ovakvih članaka upozoravamo da i na njih misle.

Uredništvo

Ni FLAŠAPROMET ni BOCAPROMET

U radnoj organizaciji »*Flašapromet*« željeli su promijeniti naziv. Riječ »*flaša*« oči- jenjena je kao tuđica, pa se smatralo da bi bilo bolje kad bi se zamijenila riječju »*boca*«. Zato je naziv »*Flašapromet*« zamijenjen sa »*Bocapromet*«. Začudili su se kad sam nekolicini rekao da ni oblik »*Bocapromet*« nije dobar.

Zašto?

Naziv o kojem raspravljamo složen je od dvije riječi: *boca* + *promet*. Ako se od te dvije riječi želi dobiti složenica, onda tvorbeno pravila predviđaju da se gramatički morfem prve riječi zamijeni tzv. veznim samoglasnikom -o¹, dakle: *boc-a-(promet)* → *boc-o-promet*. Ispravan bi naziv, prema tome, bio »*Bocopromet*«.

Istina, ni riječ »*boca*« nije slavenska nego »balkanska riječ mletačkog podrijetla«², ali je u naš jezik ušla vrlo rano. Radi se, dakle, o veoma staroj posuđenici koja se sasvim udomačila, pa je i ne osjećamo tuđicom kao riječ »*flaša*«.

Po istom tvorbenom postupku kao *boc-a-(promet)* → *bocopromet* dobro je tvoriti: *run-a-(promet)* → *runopromet*, *stok-a-(promet)* → *stokopromet*, *rib-a-(promet)* → *ribopromet*, *rib-a-(materijal)* → *ribomaterijal*, *cest-a-(gradnja)* → *cestogradnja*, *polj-e-(op-skrba)* → *poljoopskrba*, *stroj-σ-(služba)* → *strojσslužba*, *stroj-σ-(obnova)* → *strojσobnova*, pa i *pet-σ-(godišnji)* → *petogodišnji*, *Zagreb-σ-(tekstil)* → *Zagrebσtekstil* i sl. Naravno, ne treba zanemariti činjenicu da je umjesto nekih ovakvih složenica, osobito kad nisu nazivi, bolje reći *promet vinom*, *promet stokom*, *promet ribom*, *obnova strojeva* i dr. Zato bi i naziv »*Zagrebački tekstil*« bio također sasvim dobar.

Milan Moguš

NEZAVISNOST OTOKA I VELIKO SLOVO

15. siječnja ove godine Vjesnik nas obavještava o spriječenju zavjeri. Vijest počinje ovako: »Državni radio Komorskih otoka objavio je da je spriječena zavjera kojom je pripremano ubojstvo predsjednika Ali Soli-

¹ Tu bismo mogli malo korigirati mišljenje da kod ovakvih složenica »osnova prvog dijela složenice svršava vokalom o« (v. Jezik, III, str. 126). Osnova prvog dijela složenice svršava na suglasnik, a -o- je tvorbeni morfem.

² Petar Skok: *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, izd. JAZU, Zagreb, 1971, knj. I, str. 177.

ha.« Što se tiče vijesti, sve je u redu, ali nije je s jezikom i pravopisom.

Da i ne raspravljamo o mogućnostima *Državni je radio . . . , kojom se pripremalo ubojstvo*, ipak valja upozoriti da genitiv od *Ali Solih* nije *Ali Soliha*, kako je u vijesti, nego treba *Alija Soliha*. Ali to je više usputna napomena. Na pisanje me potakao drugi problem.

Komorski su otoci nekada bili kolonija pa smo kao otoke drugi dio naziva pisali malim početnim slovom. Tako se može i dalje pisati kad je riječ o otocima, ali kad je riječ o državi, a oni su 1975. postali nezavisni, država, pa ih zato treba pisati *Komorski Otoci* jer pravopis kaže da se svi dijelovi država, osim prijedloga i veznika ako nisu na početku, pišu velikim slovom.

Zanimljivo je da u vijesti, među ostalim, piše:

»Komorski otoci, nekada francuska kolonija, proglasili su nezavisnost u lipnju 1975. godine, a predsjednik Solih se nalazi na predsjedničkom položaju od siječnja 1976. godine.«

To novinara nije potaklo da pomisli kako nezavisnost ima za posljedicu i promjenu u načinu pisanja.

No možda se Komorski Otoci kao država tako ne zovu. I kad se ne bi tako zvali, nego bi to nama bio samo sinonimni naziv države, trebalo bi ih pisati *Komorski Otoci*. Za provjeru otvaram najnoviju Opću enciklopediju Jugoslavenskog leksikografskog zavoda, 1, Zagreb, 1977, i tražim. Na str. 40. nalazim popis afričkih država i među njima Komori. Skraćeno može i tako, ali je zanimljivo da se u popisu nalaze još dvije otočne države: *Kapverdski otoci*, *Sejšelski otoci* iako su navedene kao države. Zemljopisci u JLZ znali su da nazive država pišemo po izgovoru i zato su promijenili *Seychelski* u *Sejšelski*, ali su zaboravili na drugo pravilo po kojem su trebali promijeniti *otoci* u *Otoci*. Na markama te države piše *Republic of Seychelles* pa se ta država zapravo zove *Sejšelska Republika*, ali je možemo zvati i *Sejšelski Otoci*, a skraćeno i *Sejšeli*, kao i *Komori*.

Treća država *Kapverdski Otoci* ima nov problem. Kad naziv države ima jasno značenje, opće, tada ga prevodimo. Kao što je *RÉPUBLIQUE DE CÔTE D'IVOIRE* kod nas Obala Bjelokosti — a bilo bi bolje Bjelokosna Obala, kao što je u Jeziku već rečeno — tako je i mjesto *Kapverdski Otoci* bolje *Zelenortski Otoci*, odnosno još bolje *Zelenortska Republika*, kako čitamo u Vjesniku 11. veljače o. g. na 16. strani.

Novinari misle na vijesti, zemljopisci na države, a pravopisci na velika i mala slova. Ali znanje ipak nije tako djeljivo na »fahove«. To ovi primjeri očito pokazuju.

Stjepan Babić

ZAGREBAČKI ŽTP I JEZIČNA KULTURA

Zeljezničari su se već nekoliko puta potužili na jezik zagrebačkoga ŽTP. Misle da u zagrebačkoj direkciji ne paze baš mnogo da jezik u njihovim knjigama, tiskanica-ma i obrascima bude u skladu s normama hrvatskoga književnog jezika, odnosno da izbor između više mogućnosti nije svaki put najbolji. Da ova tvrdnja nije posve neopravdana, može se potkrijepiti najnovijim primjerom.

Dobio sam kartouski kalendarčić na kojem je s jedne strane slika moderne lokomotive s potpisom

ŽELJEZNIČKO TRANSPORTNO PODUZEĆE ZAGREB

a s druge su strane mjeseci, početna slova dana i brojevi dana. Uobičajeni kalendarčić, ali s malo neuobičajenim nazivima mjeseci. Između dviju mogućnosti: siječanj, veljača, ožujak . . . i januar, februar, mart . . . odabrana je samo ova druga, a bolje bi bilo da su tiskani oboji nazivi, i naši i strani, kako to rade mnogi izdavači u SR Hrvatskoj kad smatraju da će njihov kalendar doći u ruke i mnogim strancima.

No i kad su odabrali samo strane nazive, u zagrebačkom ŽTP nisu odabrali dobro sve